

Predmet PML 125/2014
8. jul 2014.

DELIMIČNO NESLAGANJE SUDIJE TIMA VUOJOLAHTIJA

Nisam saglasan sa većinom stavova iznetih po pitanju prihvatljivosti zahteva podnetih od strane dvojica branilaca, advokata [REDACTED] i advokata [REDACTED].
MB [REDACTED] EJ

Pitanje

Pitanje koje se postavlja ovde u mom neslaganju jeste: Da li trenutni proceduralni zakon (Zakon o krivičnom postupku – ZKP), u slučaju kada okrivljeni ima više od jednog branioca koji ga zastupa, daje svakom advokatu ovlašćenje da odvojeno i individualno zastupaju svog klijenta u isto vreme?

Činjenice

Iz spisa predmeta se može ustanoviti da okrivljenog [REDACTED] zastupaju tri branioca, advokati [REDACTED]. Sva trojica su podnela odvojene žalbe u ime zajedničkog klijenta protiv presude prvostepenog suda (Okružni sud u Prištini, od 11.05.2012. godine), i Apelacioni sud (napadnuta presuda, od 25.09.2013. godine) je sve žalbe smatrao za prihvatljive.
J.B.S. EK

Sada su dvojica branilaca, advokati [REDACTED] 8. maja 2014. godine (blagovremeno) podnela odvojene zahteve za zaštitu zakonitosti u ime njihovog klijenta. Štaviše, okrivljeni [REDACTED] je priložio svoj sopstveni zahtev uz zahtev koji je podneo advokat [REDACTED].
J.B. K B

Zakon

Član 55, stavovi 2 i 3, ZKP glasi:

2. Okrivljeno lice može da ima do tri (3) branioca, a smatra se da je pravo na odbranu ostvareno kada u postupku učestvuje jedan od njih.

3. Ako okrivljeno lice ima više od jednog branioca, jedan branilac se određuje kao glavni branilac okrivljenog lica, a ako okrivljeno lice ne odredi odgovarajućeg branilca, glavni branilac određuje sudija.

Član 61. ZKP glasi da branilac ima ista prava koja okrivljeno lice ima prema zakonu, osim onih prava koja su isključivo rezervisana za okrivljeno lice.

Član 19, stav 1, podstav 28 glasi:

Glavni branilac – kada stranu zastupa više od jednog advokata, samo jedan advokat zastupa stranu pred sudom ili tokom krivičnog postupka. Dostavljanje sudskih dokumenata glavnom braniocu uključujući optužnice, zahteve, odgovore, žalbe i pismena koja treba da se dostave okrivljenim licima, takođe se dostavljaju svim advokatima koji zastupaju stranu.

Moja procena

Pre nego što počnem sa pravnom procenom moram da naglasim, da ovaj predmet, zahtev za zaštitu zakonitosti protiv konačne presude Apelacionog suda, nije predmet sa obaveznom odbranom (član 57(1-4)). Naime, takva situacija može ustanoviti neke druge zahteve za korišćenje nekoliko branilaca.

Procena zakona

Smatram da je veoma očigledno da je glavna ideja za pružanje mogućnosti okrivljenom da imenuje više od jednog advokata za svoju odbranu obezbeđivanje dovoljne i delotvorne odbrane. Pravo na delotvornu odbranu od strane advokata jedan je od osnovnih elemenata pravičnog suđenja. Potreba da se imenuje više od jednog advokata može nastati kada je predmet veoma obiman, ili obuhvata izuzetno teška pravna pitanja, ili kada odbrana mora da obavlja obimne istražne radnje, itd.; u ovakvim situacijama može biti potreban doprinos više od jednog advokata radi pripreme odgovarajuće odbrane. I tada je jasna podela rada faktor koji omogućava delotvornu odbranu.

Pravo na delotvornu odbranu je pravo zagarantovano okrivljenom licu. Iako advokat koji zastupa okrivljeno lice ima ista prava kao i okrivljeno lice prema zakonu (član 61. ZKP), ova prava se ne mogu smatrati njegovim/njenim ličnim ili individualnim pravima odvojenim od prava okrivljenog lica. To znači da branilac zastupa okrivljeno lice samo u interesu ovog klijenta – sva njegova/njena prava proizilaze iz prava okrivljenog lica.

Kada okrivljeni ima više od jednog branioca jasno je da svi advokati imaju zajedničku odgovornost da brane okrivljenog na delotvoran način. Međutim, odredba člana 55.3 ZKP pokazuje da mora da postoji koordinacija i kompatibilnost u radu advokata i jedan od njih mora da bude odgovoran za ovakvo delovanje. Bez daljeg obrazlaganja, svi razumeju da bi bilo protiv prava okrivljenog ukoliko advokati u svojim pismenim žalbama ili zahtevima predstave protivrečne ili potpuno nerelevantne osnove i argumente. Štaviše, ponavljanje istih osnova i argumenata znak je nedelotvornosti i samo pokazuje da ne postoji činjenična potreba za angažovanjem više od jednog branioca u toj fazi postupka.

Član 19.(1.28) ZKP jasno glasi¹, da kada stranku zastupa više od jednog advokata, jedan i samo jedan advokat [ja ovo podvlačim] zastupa stranu pred sudom ili tokom krivičnog postupka². Doslovno tumačenje ovog pravila pokazuje da u postupku podnošenja pisanih podnesaka, kao što je podnošenje zahteva za vanrednim pravnim lekom, samo jedan advokat treba da zastupa okrivljeno lice – dakle, potrebno je da se podnese samo jedan zahtev u ime okrivljenog lica. Vraćam se na napred podvučenu reč, koja pokazuje da je zakonodavac stavio naglasak na reč 'jedan' ponavljajući je, što takođe pokazuje da nije bila namera zakonodavca da dodeli individualna ili odvojena prava svakom od advokata da podnese žalbe i zahteve. Ovo tumačenje takođe uzima u obzir delotvornost odbrane i služi svrsi jasnog i doslednog postupka.

Ovo ne znači da u slučaju da okrivljeno lice želi da ima nekoliko advokata takođe i za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti, on/ona ne bi trebalo da ih koristi. U toj situaciji, na advokatima je da odluče kako će se pridržavati uslova utvrđenih zakonom. Ukoliko obim predmeta, ili obimnost zahteva, ili težina predmeta, ili drugi razlozi, iziskuju podelu posla i advokati odluče da rade na takav način, odvojeni rad i rezultati tog rada moraju biti prikupljeni i spojeni zajedno u jedan zahtev. Na kraju, za ovo je odgovoran glavni branilac.

Procena ovog predmeta

Zahtevi dvojice advokata su podneti odvojeno, bez nagoveštaja sa njihove strane da je planirano da to bude jedan zahtev. Dakle, napred izneto tumačenje o

¹ Odredba sadrži određeno i jedno pravilo, tako je to pravilo stavljeno u članu sa definicijama. Međutim, iz dana u dan postoje sve očiglednije da se ovaj zakon ne može smatrati doslednim i sistematskim; samim tim se jedno jasno pravilo ne može ignorisati, amo zato što je stavljeno na 'pogrešno mesto'.

² Mora se napomenuti da prethodni zakon, Zakonik o krivičnom postupku Kosova (na snazi do 31.12.2017) nije sadržao ni jednu odredbu s istim značenjem.

relevantnim odredbama dovodi me do zaključka da bi samo jedan zahtev trebalo da se razmotri kada se presuđuje o ovom predmetu.

U ovom predmetu ne postoje ostali faktori osim toga da se primeni formula 'glavnog branioca' kada se odlučuje o tome koji zahtev treba da se proglaši prihvatljivim. Ja u spisu predmeta nisam mogao da nađem podatke o tome ko je postavljen za glavnog branioca. Međutim, na osnovu činjenice da je advokat ³ ██████ zastupao okrivljenog od najranije faze suđenja, smatram njega za glavnog branioca. Samim tim, smatram da se zahtev advokata ██████ mora smatrati prihvatljivim a zahtev advokata ██████ neprihvatljivim.

Pre donošenja ovog zaključka morao sam da procenim da li bi se odbacivanjem zahteva koji je podneo advokat ██████ u stvari povredila prava okrivljenog. Kao što je rečeno u obrazloženju ove odluke, zahtev koji je podneo advokat ██████ ³ proglašen je neosnovanim. Da je postojala relevantna osnova ili argument koji bi doveo do usvajanja ovog zahteva, ja bih bio primoran da skrenem pažnju glavnom braniocu na ovo pitanje i da mu pružim priliku da dopuni svoj zahtev.

Na osnovu ovih razloga proglašavam zahtev koji je podneo branilac ██████ ³ neprihvatljivim. Što se tiče zahteva koje su podneli okrivljeni lično i branilac ³ ██████ ³ slažem se sa većinom iznetih stavova.

OBITER DICTUM SUDIJE VUOJOLAHTI:

Pored mog obrazloženja iznetog napred postoji još jedna napomena za koju smatram da bi bilo ispravno izneti je u vezi sa ovim:

U slučaju kada okrivljeni ima više od jednog branioca koji ga zastupa, loša navika advokata na Kosovu jeste da svi oni podnose odvojen zahtev za zaštitu zakonitosti protiv istog rešenja u ime svog zajedničkog klijenta. Moje iskustvo iz ovakvih situacija govori mi da nije neobičajeno da se u nekoliko zahteva za zaštitu zakonitosti uglavnom ponavljaju iste osnove i argumenti, te da su osnove i argumenti prečesto očigledno neosnovani. Deluje da je zaboravljena namera zakonodavca – da se osigura delotvorna odbrana za okrivljenog tako što će mu se omogućiti da koristi više od jednog branioca. Umesto toga mi prečesto imamo konfuzne i nedosledne zahteve što takode sprečava sud da se skoncentriše na bitna pitanja.

Krajnje je vreme da se posveti pažnja ovim napred izrečenim odredbama kako bi se popravila delotvornost odbrane.

Timo Vuojolahti
EULEX sudija